

Frihed, lighed og mangfoldighed

Kønsstereotyper og -begreber er i forvandling, og de to traditionelle køn får selskab af en række nye køn. Og det er godt, siger **kønssociolog Cecilie Nørgaard**, som mener, at der – ligesom i plante- og dyreriget – skal diversitet til for at skabe de bedste betingelser for vækst og frodighed

AF Cecilie Nørgaard, kønssociolog og direktør i Mangfold FOTO Petra Kleis

Hvad sker der i tiden – konsoliderer vi eller innoverer vi? Når det gælder køn, kønsidentitet og kønsudtryk, er vi inde i en tid, hvor normer brydes, og nye identiteter skabes. Eller bare ser dagens lys. Vi innoverer og vækster – for at bruge nogle billedrige kommercielle symboler – i det, der indtil nu har følt som en meget stram skjorte, nemlig kønsrollen. I nogle fagkredse er kønsrolle et fyord, og det er heller ikke normalt en del af mit vokabularium. For der er ligesom noget deterministisk over begrebet. Som var der en rolle knyttet til mit køn, som jeg ikke kunne slippe udenom. Men måske det fremmer forståelsen her, da det jo netop er dét, som feminister igennem det sidste århundrede har kæmpet for at gøre oprør mod: Den forventede levevej, de forventede domesticerede interesser for hjem og børn, udseende og udtryk, plads i det patriarkalske hierarki, eller netop mangel på plads og indflydelse, ret til at bestemme over egen krop, uønsket seksualisering og friheden til at være, leve og elske, som det passer én. Så det nye i tiden er ikke et oprør mod traditionelle roller forbundet med køn, de to tilgængelige, genkendelige, binære køn, der netop bliver til i hinandens modsætning. Roller forbundet med Manden og Kvinden. Nej, oprøret og forandringen er at finde i selve det stereotype kønsystem. For det system er på mange måder et dårligt system, som mangt og meget identitet, potentiale og

kærlighed forsvinder i. Et system, som vi har opfundet for dybest set at skabe orden i kaos. For at reducere kompleksiteten i forskellighederne, i diversiteten. Selvfølgelig er der folk, der også trives i et genkendeligt køn, med en genkendelig heteroseksuel partner, i et genkendeligt fordelt parforhold og med en genkendelig mængde af indflydelse og privilegier. Eller mangel på samme. Det anerkender jeg, og genkendelsen er rar og tryk. Og for de heldige, der passer ind i systemet, en gave. En færdig pakke af identitet. Den er ret kærkommen i en tid, hvor alting skal skabes. Selv identiteten. Af netop den grund er de nye, køns-utraditionelle identiteter, som ser dagens lys i tiden, ikke noget eller nogen at kimse ad. Det er ikke 'bare lige' at træde uden for fællesskabet og gøre sin identitet på en anden måde end de fleste. For bliver man da genkendt? Med genkendelse kommer anerkendelse – og den vil vi alle sammen gerne have. Ikke mindst den grundlæggende anerkendelse, der ligger i, at andre mennesker ser dig som den person, du oplever, at du er.

Diversitet på tv

Internettet har bidraget positivt til denne udvikling. For pludselig har mennesker verden over, der har oplevet at være anderledes end majoriteten, kunnet møde ligesindede. Ensomme har kunnet danne fællesskaber, og subkul- >

Verden er i forvandling, skriver kønssociolog Cecilie Nørgaard, der gør rede for, hvordan nye køn skaber et mere mangfoldigt og frodigt samfund.

turer har kunnet vokse sig magtfulde – og ikke mindst synlige. Variationer af kønsidentitet har visualiseret sig på diverse tablets, i reklamer, tv-serier og på magasin-forsider. Med andre ord har internettet mainstreamet menneskelig diversitet – og gjort det almindeligt for os at se, at den kønnede virkelighed også er mangfoldig. Der findes mange flere end to køn. Og der findes mange måder at være til i de to køn, vi kender til. Og det er netop denne dobbelte udfordring i forståelsen af køn i tiden, der kan volde problemer. For nye forståelser af køn rummer både biologiske og kulturelle innovationer. Det er både et spørgsmål om at forstå, at der ikke kun findes ciskønnede (hvor det tildelte køn ved fødslen stemmer overens med det køn, som personen oplever at være) mænd og kvinder, men at der også findes transkønnede (hvor det tildelte køn ikke stemmer overens med det oplevede køn) og interkønnede (et paraplybegreb for et hav af biologiske variationer i kromosomer, hormoner og genitaler). Og at der samtidig findes ciskønnede, transkønnede og interkønnede, der kan gøre deres køn traditionelt, nonbinært og/eller queer i mange variationer. Det nye i tiden er derfor, at vi sætter stereotyperne under lup – vi vil blive klogere på dem, nuancere og forandre dem, der hvor vi kan se, at de kan være en barriere uanset køn. Nogle gange for den enkelte, andre gange også for samfundet.

En rigere verden

Tidligere har vi måttet lære at indordne os under samfundets strukturelle forhold og normer – hakke en hæl, klippe en tå. Måske har nogle af os måttet undertrykke en følsomhed og andre af os ikke kunnet blive til det, vi havde talent for. Måske nogle af os ikke har kunnet vise, hvem vi elsker. Men vi lever nu i en tid, hvor vi ikke længere vil stille os tilfredse med skomagerens læst. Vi vil have lige og frie muligheder til at skabes og til at leve. Kulturens kønsstereotyper påvirker os alle sammen. Og de er alle vegne. Fra vi bliver født, til vi dør. I top og i bund. Høj som lav. Hvid som brun. Men sociale normer og stereotyper er samtidig kontekstafhængige – afhængige af tid og sted og andre vilkår. Og dermed dynamiske og foranderlige.

‘Måske har nogle af os måttet undertrykke en følsomhed og andre af os ikke kunnet blive til det, vi havde talent for. Måske nogle af os ikke har kunnet vise, hvem vi elsker. Men vi lever nu i en tid, hvor vi ikke længere vil stille os tilfredse med skomagerens læst. Vi vil have lige og frie muligheder til at skabes og til at leve’

Det er i spejling af verden, at man bliver til. Og derfor er vi med 40 års kønsforskning i bagagen klogere end de gamle myter, hvor verden var opdelt i lyserød og lyseblå, både fysisk og symbolsk. Vi ved ganske enkelt i dag, at så enkel ser verden ikke ud, og vi bør vise den i al sin mangfoldighed.

For gennem synlighed og genkendelse kommer også anerkendelse. Vi ved, at

potentiale er ukønnet, og med den viden synes vi alle forpligtede til at modarbejde stereotyper. Til glæde for den enkeltes genkendelse og anerkendelse og til glæde for samfundets sociale bæredygtighed.

Så tillykke til os alle sammen med den mangfoldige virkelighed. Og med det faktum, at der går ikke noget af dig eller mig ved, at vores næste gør sit køn utraditionelt. Tværtimod er det nok med mennesker, som det er med natur, hvor biodiversitet er afgørende for et rigt og frit naturliv.

Så den største fare ved de nye køn er nok den spejling og refleksion, som disse nye køn potentielt kan starte i dit og mit hoved, for hvem er du og jeg så? //